

“Nefret suçuna teşvik” üzerine bir sayfa

Yasal çerçeve:

Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin (ICCPR) 20. Maddesinin 2. fıkrasında “ulusal, ırksal ya da dinsel nefretin ayrımcılık, düşmanlık ya da şiddete teşvik edecek şekilde savunulması yasalarla yasaklanır.” ifadesi yer almaktadır.

Tanımlar:

- ‘Nefret’ ve ‘düşmanlık’ terimleri, hedef kitleye karşı yoğun ve mantıksız bir şekilde gösterilen aşağılama, düşmanlık ve nefret etme duygularını ifade eder;
- ‘Savunuculuk’ terimi, hedef kitleye karşı nefreti açıkça teşvik etme niyetinin gerektiği şekilde anlaşılmalıdır ve
- ‘Teşvik’ terimi, söz konusu hedef kitlelere mensup kişilere karşı yakın bir ayrımcılık, düşmanlık veya şiddet riski oluşturacak; ulusal, ırksal veya dini gruplarla ilgili açıklamaları ifade eder.

Eşik testi:

İfade özgürlüğünün bir istisna olarak kalması gerektiği için, ICCPR 20. Maddesi, yüksek bir eşik gerektirmektedir. [Rabat Eylem Planı](#) (A/HRC/22/17/Add.4, ek); bir ifadenin ceza gerektiren bir suç teşkil etmesi için aşağıdaki eşik testinin altı bölümünden her birinin yerine getirilmesi gerektiğini önermektedir:

- (1) Bağlam:** Belirli ifadelerin hedef kitleye karşı ayrımcılık, düşmanlık veya şiddeti teşvik edip etmediğini değerlendirirken bağlam çok büyük önem arz etmekte olup bağlamın hem niyet hem de nedensellik üzerinde doğrudan ilişkisi olabilir. Bağlam analizi, konuşma eyleminin konuşmanın yapıldığı ve yayıldığı sırada geçerli olan sosyal ve politik bağlam içerisine yerleştirmelidir;
- (2) Konuşmacı:** Konuşmacının toplumdaki konumu veya statüsü, özellikle de konuşmanın hitap ettiği kitle bağlamında kişi veya kuruluşun itibarı göz önünde bulundurulmalı;
- (3) Kasıt:** ICCPR'nin 20. Maddesi kastı öngörmektedir. ICCPR'nin 20. Maddesi uyarınca bir eylemin suç teşkil etmesi için ihmal ve tedbirsizlik yeterli değildir, çünkü bu madde yalnızca malzemenin dağıtımı veya dolaşımı yerine “savunuculuk” ve “teşviki” hesaba katmaktadır. Bu bağlamda, konuşma eyleminin nesnesi ve konusu ile dinleyici arasında üçgen bir ilişkinin etkinleştirilmesini gerektirmektedir;
- (4) İçerik ve biçim:** Konuşmanın içeriği, mahkeme müzakerelerinin kilit odaklarından birini oluşturmaktadır ve teşvik etmenin kritik bir unsurudur. İçerik analizi, konuşmanın ne derece provokatif ve doğrudan olmasının yanı sıra konuşmada yerleştirilen argümanların biçimini, tarzını ve doğasını veya yerleştirilen argümanlar arasındaki dengeyi içerebilir;
- (5) Konuşma eyleminin kapsamı:** Kapsam; konuşma eyleminin ulaşması, kamusal niteliği, ehemmiyeti ve dinleyicisinin büyüklüğü gibi unsurları içerir. Dikkate alınacak diğer unsurlar arasında konuşmanın halka açık olup olmadığı, hangi yaygınlaştırma araçlarının kullanıldığı, örneğin tek bir broşürle, ana akım medyada yayın yoluyla veya internet aracılığıyla mı yapıldığı; iletişimin sıklığı, miktarı ve kapsamı, dinleyicilerin teşvik üzerine harekete geçme araçları olup olmadığı, ifadenin (ya da çalışmanın) kısıtlı bir ortamda mı yayıldığı yoksa genel olarak mı halkın erişimine açık olup olmadığı da yer alır;
- (6) Yakınlık dâhil olmak üzere olabilirlik:** Teşvik, tanım olarak tam oluşmamış bir suçtur. Teşvik edici bir konuşmayla savunulan eylemin suç teşkil etmesi için, söz konusu konuşma nedeniyle yapılması gerekmez. Bunun yanında, bir dereceye kadar zarar verme riski belirlenmelidir. Yani mahkemeler, söz konusu nedenselliğin oldukça doğrudan olması gerektiğini kabul ederek, konuşmanın hedef gruba karşı fiili eylemi teşvik etmeyi başarabileceğine dair makul bir olasılık olduğunu belirlemek zorunda kalacaktır.

Rabat Planı, gerçekten ICCPR'nin 20. Maddesinin eşğine ulaşan olayların faillerinin kovuşturulmamasından veya cezalandırılmamasından endişe duymaktadır. Aynı zamanda azınlık gruplara mensup olanlara; belirsiz iç mevzuatın, içtihatların ve politikaların kötüye kullanılması yoluyla, diğerleri üzerinde ürpertici etkisi olacak şekilde, fiili zulüm uygulanmaktadır. Siyasi ve dini liderlerin nefreti teşvik etmekten kaçınması gerekir, ancak nefret söylemine karşı sert ve gecikmeden seslerini yükseltmekte çok önemli bir rol üstlenmekte olup nefreti teşvik etmeye bir tepki olarak şiddetin asla tolere edilemeyeceğini açıkça belirtmelidirler (ayrıca bkz. [“Haklara Yönelik İnançın” 18 Taahhüdü](#)).